

Viorica MOLEA

Oralitatea în configurația stilurilor funcționale

V. M. – conf. univ., dr. în filologie, Departamentul Lingvistică Română și Știință Literară, Facultatea de Litere, USM. Domenii de cercetare: stilistică, pragmatică, cultivarea limbii, comunicare. Autoare a trei cărți: *Valori expresive ale frazeologismelor în opera dramatică* (2010), *Expresivitatea limbajului poetic (suport de curs)* (2011) și *Oralitatea în textul publicistic actual românesc* (2016). Participantă la numeroase conferințe internaționale.

Problema stilurilor, foarte veche, este abordată din diverse perspective, având la bază anumite principii și criterii. Încercări de clasificare a stilurilor funcționale întâlnim deja în Antichitate, astfel încât ne putem da seama despre rolul și modul în care era tratată oralitatea, limbajul colocvial încă de la începuturi. „Aristotel, în celebra sa lucrare *Retorica*, încearcă o primă clasificare a stilurilor, punctul de referință fiind limbajul uzual...”, notează V. Ilinca [1, p. 550]. Cristinel Munteanu, în articolul său *O clasificare antică a „stilurilor funcționale” în opera lui Diogenes Laertios*, vorbește despre încercările de delimitare a limbajelor

We discuss in this article the issue of style as a fundamental concept of culture, of functional styles, delimited according to common criteria and orality (oral, familiar, dialectal or colloquial style etc.). We try to argue that orality does not meet the classification criteria of functional styles and, therefore, cannot be considered one of them, but a way of utterance, at most. At the same time, we cannot speak of purity of style anymore, as was traditionally accepted, because we collectively witness a visible interplay of styles both in a written and in oral form due to the linguistic inclusion of all speakers in the virtual communication circuit as well as due to the unlimited access to information following the emergence of multiple means both media and technological, or a combination of the above.

funcționale, punctul de pornire fiind vorbirea: „Vorbirea e de cinci feluri: una dintre ele este aceea de care se folosesc oamenii politici în adunări și care se numește discursul politic. Al doilea fel este aceea pe care o scriu retorii (...). Al treilea fel de vorbire este acela al persoanelor particulare când stau de vorbă una cu alta și care se numește vorbirea comună. Un alt fel de vorbire este al acelor care conversează (...): dialectică. A cincea diviziune este vorbirea meșteșugarilor, ... vorbire tehnică. Astfel, vorbirea e fie politică, fie retorică, fie aceea a convorbirii obișnuite, fie dialectică, fie tehnică” [2, p. 66]. Totuși astăzi se face o delimitare clară între textul vorbit și textul scris. Dacă primul tip presupune o mai mare lejeritate din punctul de vedere al respectării normelor, al rigorilor structurale, al doilea se supune tot mai mult acestora, iar dacă textul este încadrat într-un anumit stil funcțional, el se supune în totalitate trăsăturilor, particularităților acestuia.

O discuție care a durat un timp atât de îndelungat privind problema stilurilor funcționale este elocventă în sensul că aceasta presupune abordări multiple și complexe în virtutea caracterului său neomogen și variabil și datorită faptului că, în definitiv, „orice structură lingvistică se caracterizează printr-o dimensiune stilistică” [3, p. 5].

Ceea ce trebuie discutat din capul locului este problema stilului ca noțiune ce definește stilistica, „noțiunea fundamentală a stilisticii” [3, p. 6]. Fiind un concept cardinal de cultură, stilul reflectă atât manifestarea limbii în vorbire, cât și în scris, reprezentând expresia individualului și a generalului. În același timp, „particularitățile stilului se identifică prin raportare la o categorie ideală, limbajul standard, care presupune „eliminarea a tot ce în vorbire este total inedit – variantă individuală, ocazională sau momentană –, păstrând aspectele comune în fenomenele lingvistice considerate drept model” (E. Coșeriu, *Sistem, normă și vorbire*) [4, p. 15].

Printre numeroasele definiții ale stilului, „două accepții s-au impus mai mult: *stilul ca deviere* (derivă din accepția stilului ca *alegere a faptelor de limbă*) și *stilul ca funcție lingvistică* [5, p. 229]. Dumitru Irimia „analizează stilul din perspectivă lingvistică și identifică sursele sau principiile, așa cum le numește el, care generează stilul: alegerea în materialul limbii, devierea de la normă, precum și specializarea” [6, p. 254]. În *Dicționarul de termeni lingvistici* (varianta online) stilul este definit ca

„totalitatea particularităților lexicale, morfologice, sintactice, topice și fonetice, precum și a procedeelor caracteristice modului de exprimare – orală și scrisă – a unui individ, a unei categorii sau a unei colectivități de vorbitori”. Totodată, în dicționar se face o delimitare între stilul individual și cel funcțional, întrucât stilul individual este un „mod propriu unui individ, unei singure persoane – de obicei scriitor – de a folosi limba, de a-și exprima cât mai personal, mai îngrijit și mai sugestiv ideile și sentimentele”, iar stilul funcțional constituie un „mod de a folosi limba, propriu unor grupuri de oameni care au o formație culturală comună și activează în același mediu”, adică „stilul folosit într-un anumit domeniu de activitate” [7]. În accepția cercetătoarei Doina Marta Bejan, stilul „poate fi definit ca ansamblul de particularități de exprimare, orală și scrisă, a unui vorbitor sau a unei categorii de vorbitori, ori, altfel spus, ca maniera specifică în care sunt selectate și folosite în exprimarea orală și scrisă posibilitățile comunicative ale limbii” [3, p. 6]. În același timp, „stilul poate fi definit ca alegere (selecție) într-o paradigmă”, iar acest fapt „se aplică stilului atât ca variantă individuală, cât și ca limbaj funcțional [3, p. 7].

Stilul individual este studiat de retorică, o resurrecție a artei oratorice antice, de estetica literară, ca element de bază în creația artistică, precum și în comunicarea cotidiană, în special, în dialog. Stilul funcțional este studiat ca redare a posibilităților de realizare a limbajului în diverse domenii de activitate umană.

Astfel, stilistica funcțională reprezintă domeniul limbajului în care sunt grupate, conform unor trăsături specifice, faptele de limbă ce reflectă o sferă concretă de activitate, textele specifice acesteia constituind un sistem unitar și realizând anumite funcții. Ion Coteanu descrie acest concept, relevând că se numește „stilistică, pentru că are în vedere stilul ca mod caracteristic de selecționare de către fiecare individ a materialului lingvistic”, iar funcțională „pentru că are în vedere constrângerile exercitate de funcțiile limbii” [8, p. 13].

Se știe că noțiunea de „stil funcțional al limbii” a apărut pe la începutul secolului al XIX-lea în studiile lui W. von Humboldt, care distingea câteva varietăți funcționale. „Clasificarea lui Humboldt, susține Paula Diaconescu, anunța, într-o anumită măsură, cercetările mai noi în care limbajul poetic este opus celui științific, primul fiind considerat

ca modelul cel mai reprezentativ al unui limbaj de conotație, al doilea, ca modelul cel mai reprezentativ al unui limbaj de denotație [5, p. 230]. În acest context, amintim și clasificările efectuate privind stilurile funcționale după marca expresiv-estetică și lipsa acesteia, făcute de unii cercetători. „Vom deosebi mai întâi, relevă Paula Diaconescu, *funcția marcată* [+] *expresiv-estetic* (formează prin ea însăși o categorie centrată asupra formei, exprimă atitudinea față de mesaj ca atare) și *funcția nemarcată* [-] *expresiv-estetic* (organizează vorbirea în raport cu orientarea spre oricare dintre ceilalți factori ai comunicării) [5, p. 233].

Prin urmare, admitem că limbajul de conotație este expresia stilului individual, iar limbajul de denotație ține mai mult de stilul funcțional. Totuși nu putem aborda în mod simplist acest fapt, întrucât unele stiluri funcționale adoptă un limbaj de conotație, adică este vorba de stilurile artistice, precum sunt beletristic și, parțial, publicistic, iar altele – un limbaj de denotație, adică – stilurile nonartistice. În acest sens, sunt relevante reflecțiile cercetătoarei Doina Marta Bejan: „Dacă specificul rămâne la nivelul unui singur individ (de regulă, un creator de literatură beletristică), rezultă un stil individual; dacă, prin convergența unor trăsături comune, ajunge să caracterizeze categorii socioprofesionale sau socioculturale de indivizi, atunci rezultă stiluri colective, supraindividuale (...)” [3, p. 6]. Stilurile supraindividuale sau „socio-stilurile”, „limbajele sectoriale sau de specialitate” [3, p. 7], după cum le denumește cercetătoarea, sunt lipsite de subiectivitate, de expresivitate, într-un cuvânt, de conotație. Ștefan Munteanu delimita, conform cu această demarcație, două direcții în stilistica lingvistică: stilistica expresivității și cea funcțională. „Cele două stilistici nu se exclud, ci sunt complementare, consideră Mircea Borcilă, iar Ștefan Munteanu adoptă în fond tot o perspectivă funcțională (prin concentrarea asupra caracterului motivat, impus al întrebuițării semnului), dar dezvoltă și o teorie proprie, a expresivității, pentru care propune o fundamentare mai largă, lingvistică și psihologico-estetică” [9, p. 309].

Crina Herțeg, și nu doar ea, consideră că „stilistica funcțională are la bază teoriile lui Karl Buhler și Roman Jakobson privind funcțiile limbii, iar rolul ei este acela de a descrie și explica stilurile funcționale și modalitățile individuale și colective de folosire a limbii în funcție de contexte” [6, p. 250-251]. În același timp, după cum observă Paula Di-

aconescu, „funcțiile limbii stabilite de R. Jakobson nu se realizează independent unele de altele. De aceea, numai preponderența uneia față de alta într-o comunicare dată poate constitui un criteriu de clasificare” [5, p. 233] a stilurilor funcționale. O opinie relevantă, în sensul că aduce în prim-plan funcția de comunicare drept criteriu de clasificare a stilurilor, atestăm în lucrarea cercetătorului rus G. I. Solganic, *Lingvistica textului*, din care înțelegem că „stilul funcțional este o varietate a limbii literare, care îndeplinește o anumită funcție în comunicare. De aceea stilurile se numesc funcționale” [10].

Deși „nu există un consens (...) în ceea ce privește criteriile care ar trebui să stea la baza clasificării stilurilor”, mai mulți cercetători iau drept reper conceptul de funcție a comunicării, întrucât „oferă posibilitatea unei reducții a varietăților teoretic infinite de stiluri la care se poate ajunge după criteriul specificului comunicării în raport cu o ramură a activității sociale” [5, p. 233], unii – după finalitatea mesajului, de aceea „nu există nicio enumerare și clasificare a stilurilor limbii unanim acceptate” [5, 2]. În același timp, o definiție a stilurilor funcționale aduce puțină claritate pentru o clasificare coerentă a lor: „Stilurile funcționale, după Doina Marta Bejan, predominante de raportul text–referent, sunt condiționate de dezvoltarea culturii erudite și a limbii literare, constituindu-și identitatea prin specializare și depășirea sferei limbii literare comune, caracterizate prin neutralitate stilistică” [3, p. 22]. Importante ni se par aici accentele puse pe „raportul text–referent”, pe „dezvoltarea culturii erudite și a limbii literare”, pe „specializare”, repere fundamentale în constituirea unui stil funcțional. Ca să cuprindă toate tipurile de limbaj în câteva stiluri funcționale, unii autori le divizează în stiluri informale sau orale, populare și stiluri funcționale sau scrise. Ștefan Munteanu împarte domeniul stilisticii în trei segmente: stilistica variantei vorbite, stilistica variantei artistice a limbii și stilistica limbajelor socioprofesionale [11, p. 33]. Dumitru Irimia distinge „stilurile colective informale (stilul conversației și cel epistolar)” de cele 5 stiluri colective funcționale: beletristic, științific, publicistic, juridico-administrativ și religios” [12]. Doina Marta Bejan consideră că „structura stilistică funcțională a limbii cuprinde sfera limbii populare și sfera limbii literare, în ambele dezvoltându-se stiluri specifice”, delimitând stilurile orale (beletristic, al conversației și neutru sau al conversației curente, cu variantele solemnă și familiară) de stilurile scrise (stilul epistolar și stilurile funcționale:

științific, juridic-administrativ, publicistic, beletristic) [3, p. 17-21]. Ion Coteanu face două clasificări ale stilurilor funcționale, și anume: prima, cea timpurie, cuprinde trei stiluri (artistic, științific, administrativ în *Româna literară și problemele ei principale*, 1961), în cea de mai târziu – doar două: stilul artistic (care se bazează pe imagini) și tehnico-științific (care se bazează pe raționament) [8, p. 19]. Paula Diaconescu consideră „esențială așezarea stilurilor funcționale ale limbii literare într-o ierarhie stilistică a limbii, caracterizată prin câteva nivele de generalitate,” întrucât, în această „stratificare ierarhică, stilurile funcționale ale limbii literare se subordonează (...) variantei culte, care se subordonează, ca și varianta populară, limbii comune, în accepție de esență, invariantă a limbii” [5, p. 231]. O clasificare inedită atestăm la Stelian Dumistrăcel, care distinge trei stiluri funcționale: *stilul tehnico-științific, stilul beletristic și stilul comunicării publice și private*. Ultimul stil se ramifică în mai multe limbaje, precum: *limbajul conversației, limbajul epistolar, limbajul publicisticii, limbajul publicității, limbajul instrucției școlare, limbajul organizațiilor politice, limbajul juridico-administrativ și limbajul religios*. În această clasificare, savantul pornește, după cum bine observă Cristinel Munteanu, „de la distincțiile operate de trei iluștri înaintași: Aristotel, Ion Heliade Rădulescu și Karl Buhler. Rezultă, în baza relației dintre funcții (după Buhler – *denotarea, manifestarea și apelul*), „uzuri” (după Aristotel – *uzul științific, cel poetic și cel practic*), respectiv „limbi” (după Heliade Rădulescu – „*limba științelor sau a duhului*”, „*limba inimii sau a simțimentului*” și „*limba politiciii*”)” [2, p. 65].

În toate clasificările enumerate, indiferent în baza căror criterii sunt făcute, nu se regăsește stilul colocvial (popular, familiar, al vorbirii orale), deși acesta apare în diverse studii, manuale de stilistică [I. Iordan, L. Sfârlea, C. Maneca, V. Marin etc.]. Stilul familiar, în accepția lui Iorgu Iordan, a Lidiei Sfârlea; colocvial, după clasificarea lui Constant Maneca, D. Irimia; stilul vorbirii orale, cum îl denumesc Vitalie Marin, presupune studiul particularităților gramaticale, lexicale, fonetice ale oralității, un segment important al comunicării umane. Cercetătorul Vitalie Marin delimitează stilul vorbirii orale dintre celelalte stiluri, conturând profilul acestuia prin aspectele detaliat analizate la toate nivelurile limbii: fonetic, lexical, gramatical, afirmând că „printre stilurile funcționale de bază, stilul vorbirii orale ocupă un loc deosebit, fiind o expresie vie, firească, directă și nepretențioasă a ideilor și sentimen-

telor. Specific pentru acest stil este spontaneitatea, lipsa unor preocupări deliberate în selectarea elementelor de limbă cu ajutorul cărora se face comunicarea” [13, p. 73]. Ca și alți cercetători care au studiat fenomenul oralității, Vitalie Marin relevă două aspecte distincte ale acestuia: oral-literar și oral-familiar, precizând că primul „corespunde pe deplin normelor literare, pe când al doilea este deschis elementelor lexico-gramaticale populare, diverselor pronunțări regionale, aflându-se într-o flagrantă discordanță cu normele literare ale limbii” [ibidem]. Dumitru Irimia distinge trei variante ale stilului oral sau colocvial, cum îl denumește savantul: „stilul conversației curente (neutru), stilul conversației oficiale (solemn), stilul conversației familiare (familiar)” [14, p. 80]. Irina Condrea îl numește „stilul conversației orale, al comunicării curente”, menționând că acesta „cumulează o serie de trăsături distincte prin care se reliefează caracterul spontan, emotiv, ludic de redare a mesajului / informației și care în varianta scrisă în multe tipuri de texte sunt evitate, deoarece ele nu au aceeași relevanță ca în comunicarea orală” [15, p. 89]. Totodată, acest tip de limbaj a avut, pe parcursul cercetărilor, diverse denumiri și accepții. De exemplu, „adjective ca popular, familiar, colocvial, informal, conversațional, vorbit, oral, comun, obișnuit, cotidian, standard etc. au fost folosite de către diverși lingviști în încercarea lor de a găsi denumirea cea mai adecvată,” susține Georgiana Mușat [16, p. 307].

Totuși, relevând particularitățile lingvistice ale stilurilor funcționale, precum și criteriile în baza cărora au fost delimitate, vom ajunge la concluzia că stilul oral (colocvial, familiar, popular etc.) nu poate fi încadrat în sistemul stilurilor funcționale. Pentru a aduce mai multă claritate ipotezei respective, să observăm principalele caracteristici ale acestora, dar nu înainte de a specifica faptul că noi adoptăm clasificarea făcută de Dumitru Irimia, care distingea cinci stiluri colective funcționale, și anume: stilul tehnico-științific, stilul administrativ-juridic, stilul publicistic, stilul beletristic și stilul religios:

Stilul tehnico-științific ține de textul științific, având funcție de comunicare în domeniul științei și al tehnicii.

Trăsături: adoptă un limbaj standard; realizează funcția referențială; este specific textelor cu caracter științific; respectă cu rigurozitate normele limbii literare, lipsește încărcătura afectivă (cu anumite excepții:

istoria, psihologia, filosofia, critica literară etc.); este relativ accesibil, deoarece se adresează unui public specializat. Limbajul se distinge prin claritate, precizie și proprietate a termenilor, textul poate conține și mijloace auxiliare (scheme, tabele, diagrame, formule, fotografii etc.), este specializat, bogat în neologisme, termenii sunt monosemantici, citatul are rol de argument sau de material demonstrativ, apare frecvent persoana I plural (pluralul autorului). Modalități de comunicare: monologul scris și oral, dialogul oral. Contribuie la crearea unei imagini obiective a lumii.

Stilul juridico-administrativ îndeplinește funcția de comunicare în sfera relațiilor oficiale, fiind specific textelor cu caracter juridic și administrativ: legi, hotărâri judecătorești, documente politice, discursuri parlamentare, corespondență oficială etc.

Trăsături: este utilizat limbajul standard, funcția de bază – cea referențială, fiind respectate cu strictețe normele limbii literare; textele au caracter obiectiv, impersonal, neutru din punct de vedere expresiv, este lipsit de încărcătură afectivă. Limbajul este accesibil, caracterizându-se prin univocitate semantică; sunt preferate anumite forme gramaticale (reflexivul pasiv, substantivele deverbale, abrevierile, unele prepoziții, locuțiuni și expresii precum: conform, în legătură cu, în calitate de, drept care). Modalități de comunicare: monologul scris și oral, dialogul scris și oral. Contribuie la educarea responsabilității civice, precum și a respectului pentru norma legală.

Stilul beletristic (artistic) este specific domeniului literaturii, esteticului.

Trăsături: ține de textul emotiv-expresiv; promovează sensibilitatea, se adresează imaginației receptorului, cuvântul fiind întrebuițat cu sens figurat și plasat în contexte expresive. Scriitorul are libertate absolută în utilizarea limbii, inclusiv în ceea ce ține de încălcarea deliberată a normelor limbii literare; referentul este o lume imaginară, generată de formațiunea creatoare. Funcția specifică de comunicare este cea estetică; din punct de vedere fonetic / prozodic, opera literară este rezultatul imaginației și prelucrării artistice, cu scopul obținerii unor efecte ritmice și eufonice deosebite. Sub aspect morfologic, scriitorul are libertatea de a utiliza în context artistic forme flexionare neuzuale, arhaice, regiona-

le, populare etc., nerecomandate în limba literară sau, în general, artistul poate crea el însuși cuvinte și expresii noi, preferă sensurile conotative ale cuvântului, mai ales în poezie, figurile de stil, topica subiectivă, punctuația cu valoare stilistică. Modalități de comunicare: descrierea, narațiunea, dialogul, monologul scris și monologul oral. Contribuie la educarea gustului artistic al publicului, la formarea și dezvoltarea limbii literare.

Stilul publicistic este specific textelor publicistice din mass-media: ziare, reviste, emisiuni de radio și televiziune etc. Scopul principal este informarea și formarea opiniei publice

Trăsături: utilizează atât limbajul standard, cât și un limbaj expresiv, are funcție conativă, referențială; îmbină obiectivitatea cu subiectivitatea, componenta afectivă cu cea intelectuală, exprimarea oficială, sobră cu cea familiară, tonul obiectiv, științific cu expresia subiectivă, dominată de sensibilitate. Mijloace extralingvistice: fotografii, caricaturi, tabele, hărți, statistici, grafice etc. Normele limbii literare sunt, în cea mai mare parte, respectate, dar se produc și inovații lingvistice. Totodată, se caracterizează prin eterogenitate lexicală, accesibilitate, prin utilizarea masivă a neologismelor. Un rol covârșitor în captarea atenției și în convingerea publicului îl are titlul, alături de imaginile care pot însoți textul propriu-zis. Modalități de comunicare: monologul scris și monologul oral; dialogul. Contribuie la educarea spiritului civic al publicului, la formarea și dezvoltarea limbii literare.

Stilul religios este specific textelor sacre, teologice, având trăsături proprii, dar și tangențe cu alte stiluri și limbaje (literar, filosofic etc.).

Trăsături: Respectă, în mare, normele limbii literare, are un limbaj specific, în parte folosindu-se de limbajul standard: structuri fixe, respectarea normei literare. Funcția de bază este conativă. Totodată, sunt unele abateri de la normă prin utilizarea unui lexic sau a unor structuri arhaice; sunt prezente elemente terminologice ce țin de limbajul ecleziastic. Modalități de comunicare: monologul scris și oral, dialogul. Contribuie la edificarea moralei creștine.

Observăm, așadar, că stilurile funcționale descrise succint au la bază câteva trăsături comune, precum: *prezența unui text cu structură riguroasă, a unei funcții de bază, respectarea normei literare a limbii, contribuția esențială concretă a textelor respective pentru publicul-țintă.* Stilul popular (colocvi-

al, familiar, cotidian etc.) este preponderent oral, de regulă informal, astfel încât nu poate adopta trăsături specifice unui stil funcțional: nu există un text concret, cu o structură riguroasă, nu are o funcție de bază (de obicei, sunt activate mai multe funcții concomitent), nu respectă normele limbii literare (de regulă, norma este frecvent încălcată, în special, în comunicarea orală substandard), nu are un mesaj edificator (monologul sau dialogul sunt mai mult difuzi). Stilul oral poate fi considerat mai curând un mod de exprimare, cu utilizarea unui limbaj foarte variat (idiostilul), având drept obiectiv și funcție de bază persuadarea receptorului, precum și satisfacerea vitală a nevoii de comunicare. T. G. Vinokur afirmă că nu trebuie să includem limba vorbită în cadrul stilurilor funcționale, deoarece „a fost stabilită o multitudine de dimensiuni ale limbii vorbite, devenind, astfel, imposibil a o identifica cu celelalte stiluri, care au particularități omogene și mijloace de utilizare de același tip, precum limbajul publicistic sau oficial-administrativ” [17, p. 46].

În același timp, credem că oralitatea limbii a transgresat toate stilurile funcționale, limbajele, pentru a se constitui într-un „bloc comun” în comunicare, întrucât evoluțiile recente demonstrează că, pentru integrarea și colaborarea eficientă a indivizilor în societate, este nevoie de un mecanism lingvistic unic și accesibil fiecăruia. De aceea, acum, nu mai putem vorbi de puritatea stilului în accepție tradițională. Astăzi observăm o întrepătrundere vizibilă a stilurilor atât în varianta scrisă, cât și în cea orală, iar vorbitorii simpli, fără o anumită pregătire într-un domeniu oarecare, vor utiliza fără dificultate unii termeni, inaccesibili pentru ei până odinioară. Acest lucru este posibil datorită incluziunii lingvistice a tuturor vorbitorilor în circuitul comunicațional virtual, precum și accesului nelimitat la informație prin apariția multiplelor mijloace atât media, cât și tehnologice sau prin combinarea acestora.

Referințe bibliografice

1. V. Ilincan, *Stilul publicistic. Privire teoretică*. În: *Limbaje și comunicare*, Editura Universității Suceava, 1999, p. 549-553.
2. C. Munteanu, *O clasificare antică a „stilurilor funcționale” în opera lui Diogenes Laertios*. În: „Limba Română”, nr.1-2 (199-200), Chișinău, 2012.
3. D. M. Bejan, *Huliganismul verbal și limbajul violenței în presa românească actuală* [online] // academiaromana-is.ro/philippide/.../029-032%20BEJAN_RED.pdf. Accesat: 17.07.12.

4. M. Got, *Stilistica limbii române*, Editura Fundației România de Mâine, București, 2007.
5. P. Diaconescu, *Structura stilistică a limbii. Stilurile funcționale ale limbii române literare moderne*. În: *Studii și cercetări lingvistice*, XXV, nr. 3, 1974, p. 229-242.
6. C. Herțeg, *Orientări în stilistica modernă*. Alba Iulia: Universitatea „1 Decembrie 1918”, [online] www.uab.ro/reviste_recunoscute/philologica/.../39.herteg_crina_1.doc. Accesat: 18.11.13
7. DTL: *Dicționar de termeni lingvistici*.
8. I. Coteanu, *Lingvistică și filologie*. În: *Crestomație de lingvistică generală*, Editura Fundației „România de Mâine”, București, 1998, p. 7-35.
9. M. Borcilă, *Aspecte ale unei sinteze teoretice în stilistică*. În: „Cercetări de lingvistică”, XVII, nr. 2, Cluj-Napoca, 1972.
10. Г. Я. Солганик, *Стилистика текста*. М.: Флинта, Изд-во Наука 1997.
11. Șt. Munteanu, *Introducere în stilistica operei literare*, Editura de Vest, Timișoara, 1995.
12. D. Irimia, *Introducere în stilistică*, Editura Polirom, Iași, 1999.
13. V. Marin, *Stilistică și cultivare a vorbirii*, Editura Lumina, Chișinău, 1991.
14. D. Irimia, *Structura stilistică a limbii române contemporane*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986.
15. I. Condrea, *Curs de stilistică*, CEP USM, Chișinău, 2008.
16. G. Mușat, *Spaniola colocvială – trăsături caracteristice*. În: *Limbajul colocvial în spațiul romanic. Studiu pragmalingvistic diacronic și sincron*. Cermi, 2008. Coordonator: Mi-rela Aioane [online] <http://en.calameo.com/read/000211391885eaa687849>. Accesat: 09.08.13.
17. Т. Г. Винокур, *Устная речь и стилевые свойства высказывания* (К постановке вопроса). În: *Разновидности городской устной речи*, Изд-во Наука, Москва, 1988, p. 44-84.